

NORGES HØYESTERETT

Den 19. desember 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Tønder og Endresen i

HR-2013-02650-U, (sak nr. 2013/2094), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Bjørn Stordrange)

mot

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (Regjeringsadvokaten v/advokat Kine E. Steinsvik)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder stansing av ekspropriasjonsskjønn til det foreligger rettskraftig avgjørelse i en separat sak om gyldigheten av det underliggende ekspropriasjonsvedtaket, jf. tvisteloven § 16-18. Spørsmålet er om lagmannsrettens begrunnelse er mangelfull.
- (2) Staten ved Landbruks- og matdepartementet har krevd skjønn til fastsettelse av erstatning ved ekspropriasjon av husmannsplassen B under gnr. -- bnr. -- i X kommune. Endelig vedtak om ekspropriasjon ble truffet 9. januar 2013. Adgangen til ekspropriasjon av og fastsettelse av erstatning for B har vært behandlet i Høyesterett tidligere, jf. Rt. 2009 side 1142 og Rt. 2011 side 449.
- (3) A har reist separat sak for Oslo tingrett om gyldigheten av ekspropriasjonsvedtaket 9. januar 2013, og bedt om at skjønnsaken stanses i påvente av utfallet av gyldighetssaken.
- (4) Oslo tingrett avsa kjennelse 24. juni 2013 med slik slutning:

"Begjæring om stansing av sak nr. 13-013931SKJ-OTIR/02 tas ikke til følge."
- (5) Avgjørelsen er begrunnet med at skjønnsretten plikter å ta standpunkt til spørsmålet om ekspropriasjonsvedtaket er gyldig eller ikke, og at spørsmålet ikke kan overlates til de ordinære domstoler, jf. skjønnsprosessloven § 48.
- (6) A anket kjennelsen til Borgarting lagmannsrett, som 19. september 2013 avsa kjennelse med slik slutning:

- "1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A 2 700 – totusensyvhundre – kroner til staten innen 2 – to – uker fra kjennelsen er forkynt."

(7) Lagmannsretten viste til at tingrettens begrunnelse etterlater tvil knyttet til om grunnvilkåret i tvisteloven § 16-18 første ledd er oppfylt. Begrunnelsen er noe mangelfull da tingretten ikke har tatt uttrykkelig stilling til om gyldighetsspørsmålet vil bli realitetsavgjort i gyldighetssaken mellom de samme parter. Det ble imidlertid lagt til grunn at når tingrettens kjennelse leses i sammenheng, er det nærliggende å oppfatte tingretten slik at det ikke er hensiktsmessig å stanse skjønssaken selv om gyldighetsspørsmålet også vil bli prøvd i gyldighetssaken. En slik hensiktsmessighetsvurdering fremstår ikke som uforsvarlig eller klart urimelig, sett i lys av sakens spesielle bakgrunn og det lange tidsforløpet.

(8) A har påanket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Anken retter seg mot lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning. Det er blant annet gjort gjeldende at tingretten ikke har foretatt noen hensiktsmessighetsvurdering, jf. tvisteloven § 16-18, og at det er en feil ved lagmannsrettens saksbehandling når det er lagt til grunn at en slik vurdering er gjort. Lagmannsrettens begrunnelse er mangelfull.

(9) A har nedlagt slik påstand:

Prinsipalt:
Oslo tingretts sak nr. 13-013931SKJ-OTIR/2 stanses.

Subsidiært:
Borgarting lagmannsretts kjennelse av 19. september 2013 og Oslo tingretts kjennelse av 24. juni 2013 oppheves.

I begge tilfeller:
A tilkjennes sakens omkostninger i forbindelse med ankesaken for lagmannsretten og for Høyesterett."

(10) Staten ved Landbruks- og matdepartementet har inngitt tilsvaret og i korte trekk anført at det ikke foreligger feil ved lagmannsrettens saksbehandling eller lovtolkning. Tingretten har vurdert om saken bør stanses, og dette fremkommer når kjennelsen leses i sammenheng. Det hefter ikke feil ved lagmannsrettens begrunnelse.

(11) Staten ved Landbruks- og matdepartementet har nedlagt slik påstand:

- "1. Anken forkastes.
2. Staten tilkjennes sakskostnader for Høyesterett."

(12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at dets kompetanse er begrenset etter tvisteloven § 30-6. Lagmannsrettens saksbehandling kan prøves.

(13) Det spørsmål tingretten skulle ta stilling til, var om skjønssaken skulle stanses etter tvisteloven § 16-18. Både første og annet ledd her var påberopt. Etter første ledd er grunnvilkåret for stansing at utfallet av tvisten helt eller delvis avhenger av et rettsforhold som vil bli bindende avgjort i en annen sak. Men dette er en kan regel. I tillegg til grunnvilkåret må det foretas en vurdering av om det er hensiktsmessig å stanse saken. Etter annet ledd er det ikke noe tilsvarende grunnvilkår, men det må foreligge tungtveiende grunner som taler for stansing.

- (14) I tingrettens kjennelse er det ingen drøftelse av det nevnte grunnvilkåret. Det eneste som drøftes, og som slås fast, er at skjønnsretten plikter å ta stilling til om ekspropriasjonsvedtaket er gyldig. Det er ingen feil i seg selv at ikke grunnvilkåret drøftes, dersom tingretten uansett finner at hensiktsmessig behandling tilsier at stansing ikke bør skje.
- (15) Noen vurdering av hva som her er hensiktsmessig, kan imidlertid vanskelig leses ut av rettens begrunnelse. Den etterlater det inntrykket at tingretten har sett en slik vurdering som unødvendig. Det er korrekt, som påpekt av lagmannsretten, at lagmannsrettens kompetanse til å overprøve tingrettens hensiktsmessighetsvurdering, er begrenset etter § 29-3. Men denne begrensingen gjelder ikke spørsmålet om det faktisk er foretatt en hensiktsmessighetsvurdering fra tingrettens side. Når tingretten ikke sier noe om spørsmålet, men gir en begrunnelse som snarere tyder på at hensiktsmessighetsspørsmålet ikke er vurdert, eller eventuelt ikke ansett relevant, krever det en forklaring når lagmannsretten kommer til "at det er nærliggende å oppfatte tingretten slik at det ikke er hensiktsmessig å stanse skjønssaken selv om gyldighetsspørsmålet også vil bli prøvd i gyldighetsaken". Lagmannsrettens begrunnelse her er mangelfull, og dens kjennelse må oppheves.
- (16) For ordens skyld bemerker ankeutvalget at det ikke er opp til utvalget å vurdere hva som er hensiktsmessig behandling, og en slik vurdering er heller ikke foretatt fra utvalgets side.
- (17) Den ankende part har krevet seg tilkjent sakskostnader for lagmannsrett og Høyesterett. Lagmannsretten må ta stilling til sakskostnadene der i forbindelse med videre behandling av spørsmålet om stansing. For Høyesterett må det tilkjennes sakskostnader. Ankende part har krevet seg tilkjent 49 687,50 kroner. Nødvendige omkostninger for Høyesterett settes til 15 000 kroner med tillegg av rettsgebyr på 5 160 kroner.
- (18) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. Lagmannsrettens kjennelse oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Landbruks- og matdepartementet til A 20 160 – tjuetusenetthundreogseksti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

Bård Tønder
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Clement Endresen
(sign.)

Riktig utskrift: